

Yvirvøka av óynsktum evnum í alilaksi

Bjørg Mikkelsen, lívfrøðingur
Matvørudeildin

Endamálið er tryggar matvørur

*"Marknaðarføring av
heilsuskaðiligari matvøru"*

Kelda: Lesarin skrivar,
vp.fo, mikudagin hin 5. februar 2019.

http://www_vp_fo/news-detail/news/news/detail/marknadarfoering-av-heilsuskadiligi-matvoeru/

Grundarlag

❖ Veterineravtalan frá 2001 (2001/127/EC) og ES lóggáva 96/23/EC

Kanningarskrá til yvirvøku:

Bólkur B (2/3):

Evni til lúsaviðgerð, so sum

Avermektiner (Slice), Cis-Cypermethrin (Betamax)
Deltametrin (Alphamax), Azametiphos (Salmosan),
Diflubenzuron (Releeze)

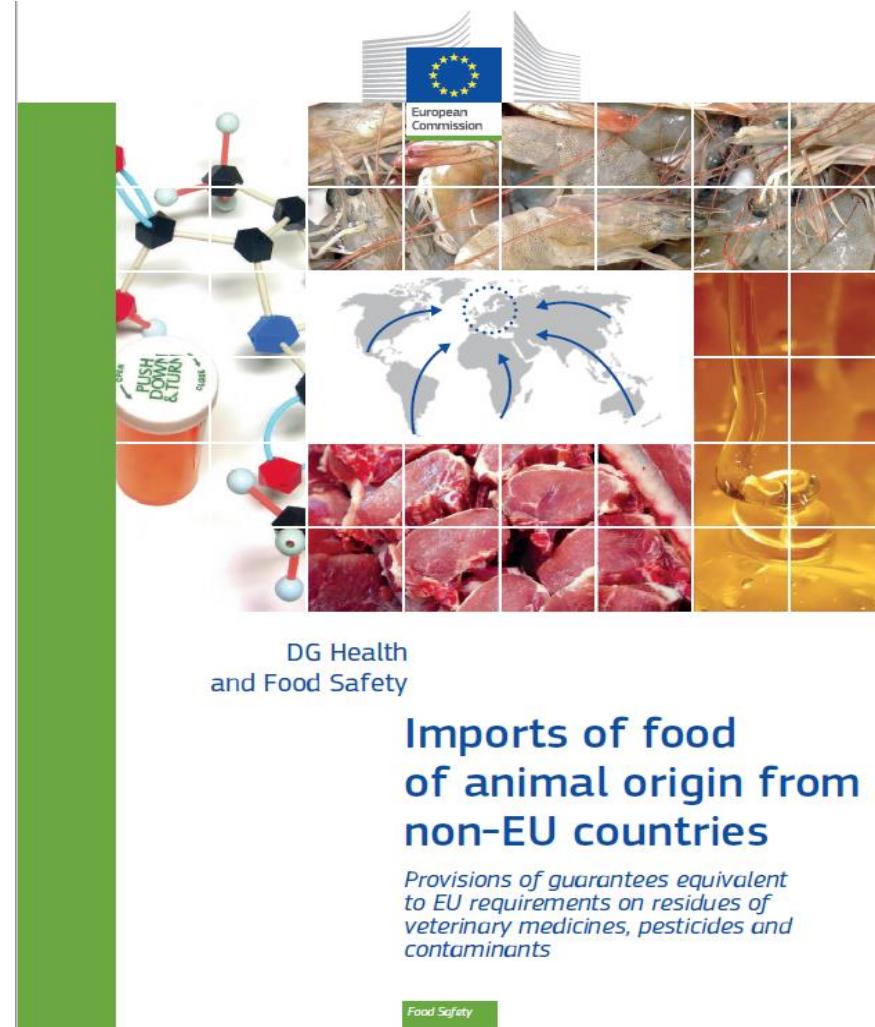
Antibiotika (ikki brúkt í fleiri ár)

Dálkingarevni, so sum tungmetal (Hg, Pb, Cd)

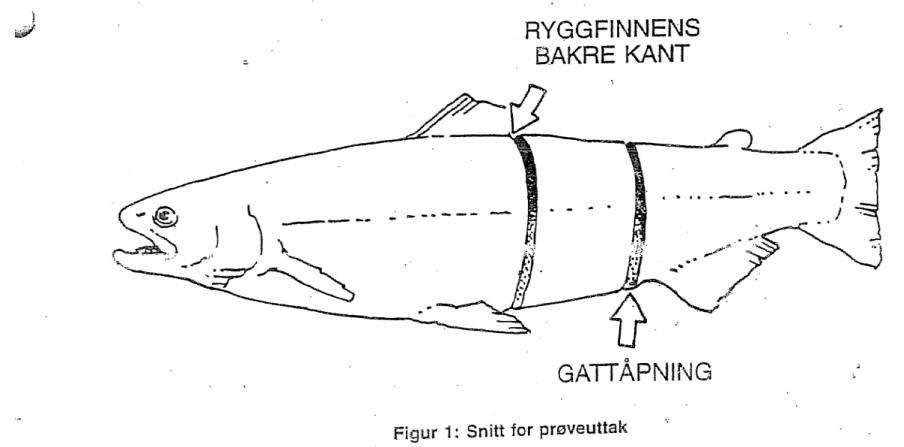
Dioxin (17 kongenir), PCB (12 DLPCB + 6 PCB),
Pesticid (screening av 110 ymiskum)

Bólkur A (1/3):

Ólóglig evni, so sum vakstrarfremjandi evni

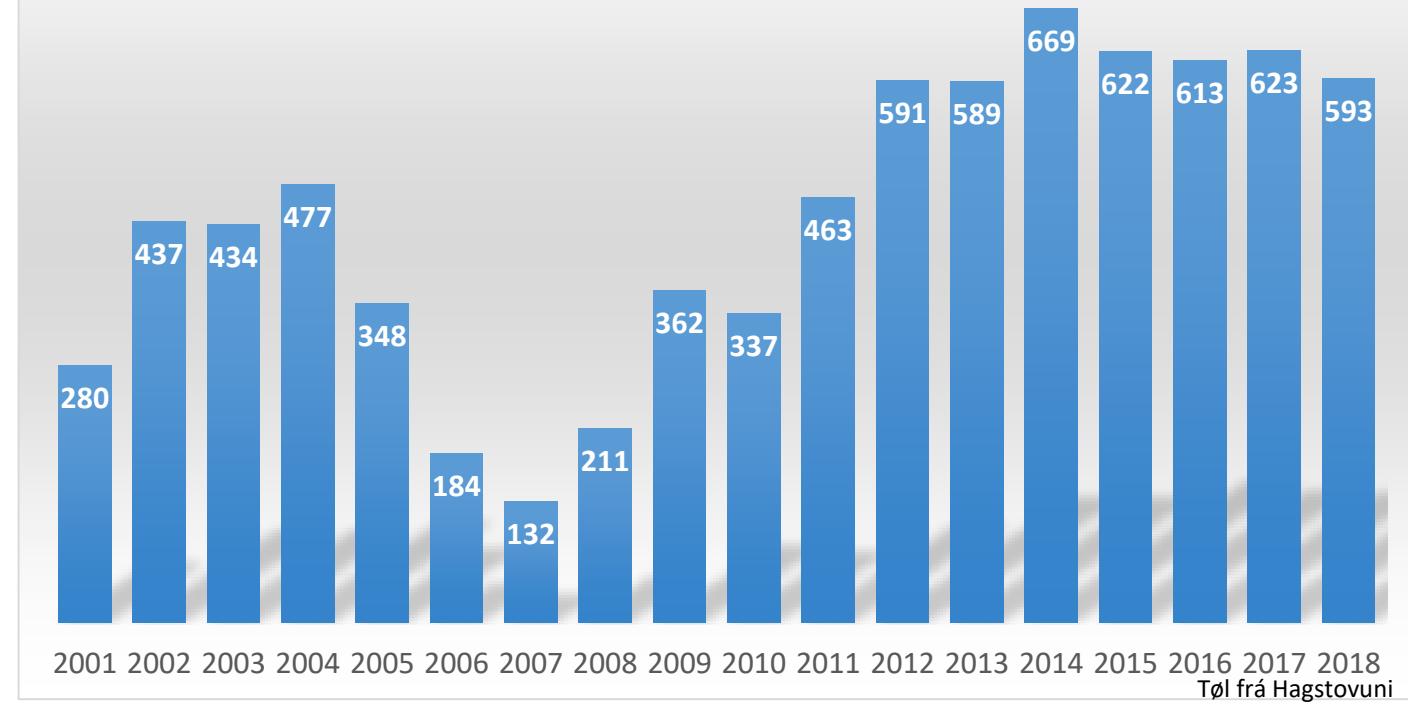
Yvirvøka, árini 2001-2018

Tað verður tikið umleið eitt sýni fyrir hvørji
100 tons av útflutninginum

Árligt tal av sýnum til yvirvøku av alifiski
Tilsamans umleið 7965 sýnir

Sýnistøka: ein kotilett, áleið mitt úr laksinum millum ryggfjøður og got, verður send til kanningar.
Livur verður tikin og kannað fyrir antibiotika leivdir

Úrslit av yvirvøku av óynsktum evnum í alilaksi

- ✓ Einki antibiotika ella leivdir av evnum móti laksalús hevur verið ávist í føroyiskum alifiski, og
- ✓ nøgdirnar av tungmetalum og lívrunnum eiturevnum eru undir ásett mørk

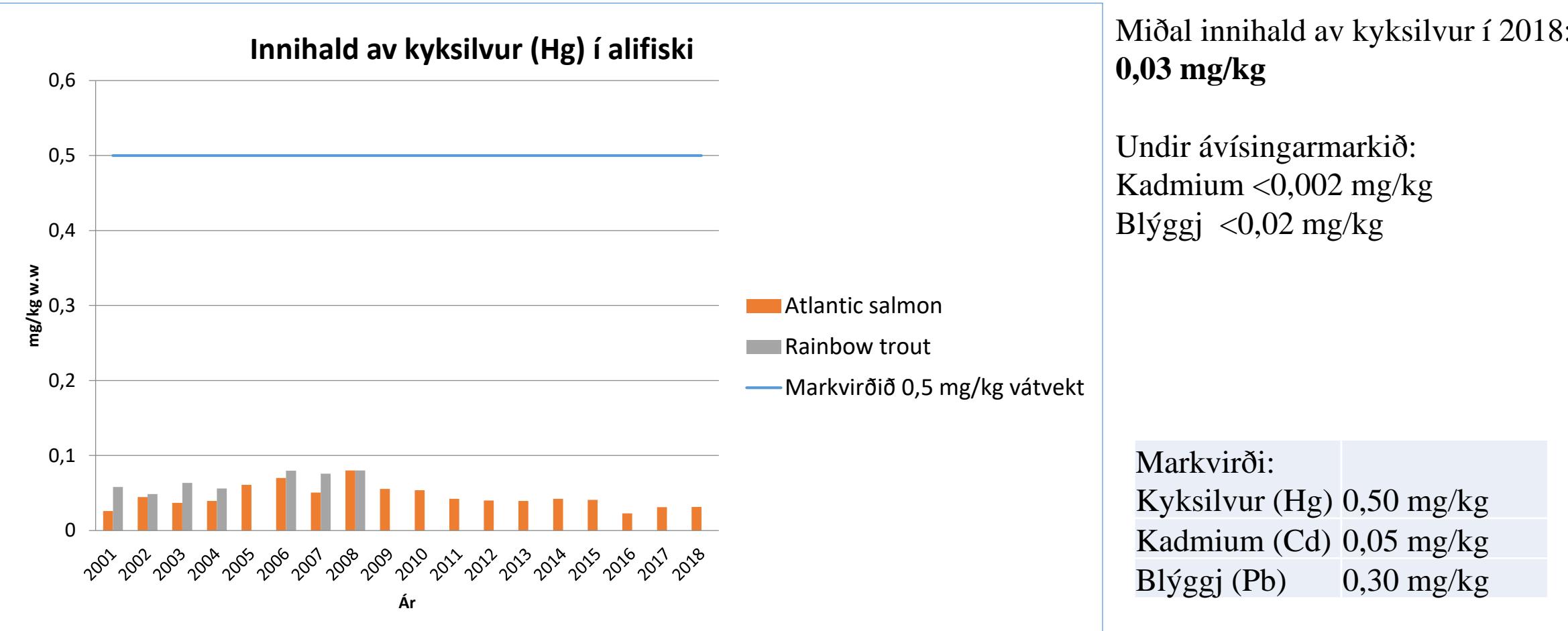
HAVFORSKNINGSSINSTITUTTET
Norsk akk. 050

Meira vitan: Frágreiðingar á www.hfs.fo / matur og matvøruframleiðsla/óynskt evni í mati/ alifiskur

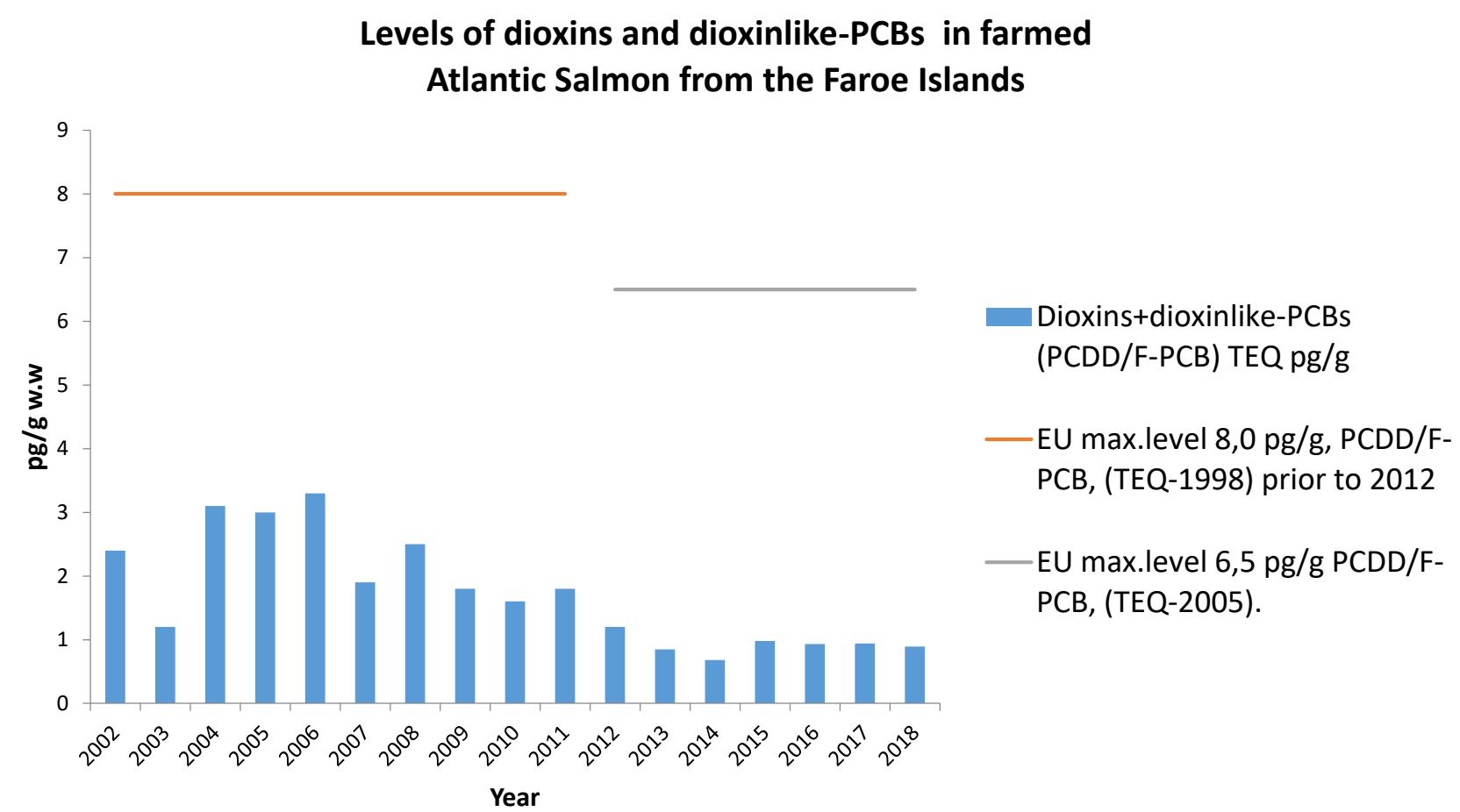

Úrslit: Innihaldið av kyksilvur í alilaksi 2001-2018

Kelda: Frágreiðing á www.hfs.fo, Levels of heavy metals in faroese farmed fish (mál nr. 15/00420-7, 22. februar 2019).

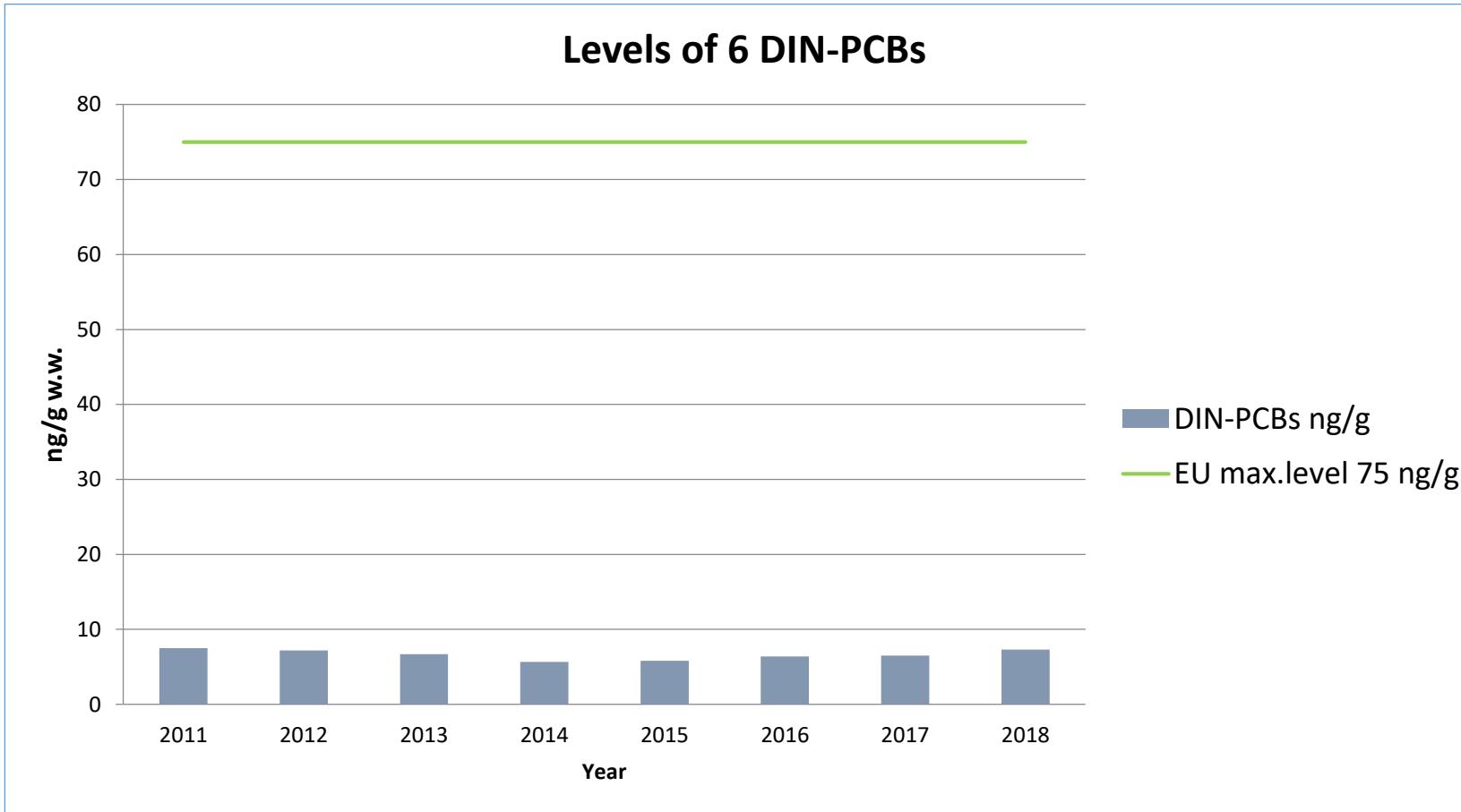
Úrslit: Innihaldið av Dioxin og PCB í alilaksi 2002-2018

Miðal innihaldið í 2018:
Dioxin og dioxinlíknandi-PCB var
0,9 pg/g incl. LOQ
(min-max: 0,7-1,2 pg/g incl. LOQ)

Kelda: Frágreiðing á www.hfs.fo, Levels of Dioxins and PCBs in faroese farmed Atlantic salmon and Rainbow trout years 2001-2018 (mál nr. 19/00274-1, 21. februar 2019).

Úrslit: Innihaldið av PCB 6 í alilaksi 2002-2018

Miðal innihaldið í 2018:
PCB 6 var **7,3 ng/g**
(min-max: 4,6-9,9 ng/g)

Kelda: Frágreiðing á www.hfs.fo, Levels of Dioxins and PCBs in faroese farmed Atlantic salmon and Rainbow trout years 2001-2018 (mál nr. 19/00274-1, 21. februar 2019).

Dømi um villleiðandi kunning:

Nýggj matráð frá ES: Vit skulu eta sjey ferðir minni av fiski

EFSA hevur sett markvirði fyri umhvørvisgiftunum dioksinir og dioksinlíknandi PCB sjey ferðir lægri enn tað sum til dømis norskir heilsumyndugleikar hava gjort til nú.

Og skal hetta takast í álvara so merkir tað at tilráðingin á 1,3 kilo laks verður 185 gramm um vikuna.

Ein persónur sum vigar 70 kilo hevur eftir at hava etið 185 gramm laks nátt maksvirði av umhvørvisgiftum sum persónurin tolur, um vandin ikki skal økjast fyri heilsuskaða seinni í lívinum, sambært frágreiðingini hjá EFSA skrivar [NRK](#).

Um tú veitst okkurt, sum VP ikki veit - skriva so til vp@vp.fo
Lagt út hevur Ólavur í Beiti 23/11/2018 20:44

Kelda: vp.fo, 23. november 2018, sum vísis til NRK.

*"Nýggj matráð frá ES:
Vit skulu eta sjey ferðir minni av fiski"*

Ofta fíngið spurningin:
“Hvat er tað ES hevur lækkað?”

Hvat er tað EFSA hevur broytt? - eitt sindur um markvirði og TWI

Markvirðið er mest loyvda innihaldið í matvøruni

- Markvirði verða sett eftir, hvat tað vanliga støðið/innihaldið er í matvøruni.
- Ymisk markvirði fyrir ymiskar matvørur, so sum fiskasløg, lambskjöt, livur v.m.

Fyri at tryggja, at matvóran ikki er heilsuskaðilíg, verður sett eitt TWI (tolerable weekly intake).

➤ Markvirði eru óbroytt fyrir dioxin og PCB.

Dómi um tvey ymisk markvirði fyrir Hg
galdandi fyrir ymisk fiskasløg

3.3.	Kvikselv	
▼M6	3.3.1 Fiskevarer (26) og fiskekød (muskelkød) (24) (25), undtagen fra de i punkt 3.3.2 angivne fiskearter. Grænseværdien for krebsdyr gælder for muskelkød fra lemmer og bagkrop (44). For så vidt angår krabber og krabbelignende krebsdyr (<i>Brachyura</i> og <i>Anomura</i>) gælder grænseværdien for muskelkød fra lemmer	0,50 Astrid Andreasen teknaði.
▼M3	3.3.2 Muskelkød af følgende fisk (24) (25): havtaske (<i>Lophius spp.</i>) havkat (<i>Anarhichas lupus</i>) rygstriber pelamide (<i>Sarda sarda</i>) ål (<i>Anguilla spp.</i>) savbug (<i>Hoplostethus spp.</i>) skolæst (<i>Coryphaenoides rupensis</i>) helleflynder (<i>Hippoglossus hippoglossus</i>) sydafrikansk kingklip (<i>Genypterus capensis</i>) marlin (<i>Makaira spp.</i>) glashvarre (<i>Lepidorhombus spp.</i>) mulle (<i>Mullus spp.</i>) rosa kingklip (<i>Genypterus blacodes</i>) gedde (<i>Esox lucius</i>) ustribet pelamide (<i>Orcynopsis unicolor</i>)	1,0 Astrid Andreasen teknaði. Bente Olesen Nystrøm teknaði.

Kelda: EU 1881/2006, setting maximum levels for certain contaminants in foodstuffs.
K147/2009, um áseting av markvirðum fyrir ávis dálkandi evni í matvórum.

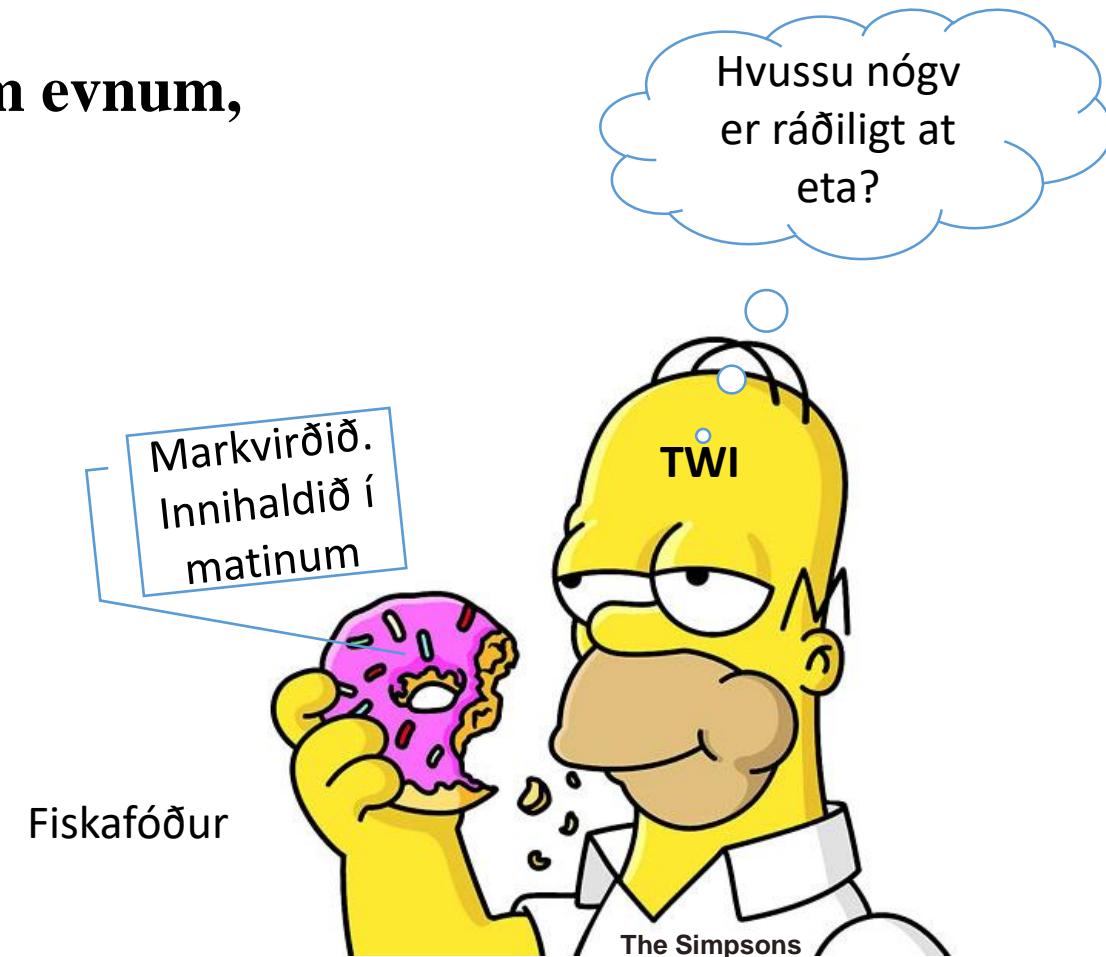
Hvat er tað EFSA hevur broytt?

- eitt sindur um markvirði og TWI

TWI (Tolerable Weekly Intake):

Mesta inntakið um vikuna av ávísum óynsktum evnum, uttan at hesi skaða heilsuna

- Høvuðsfyrilitið verður tikið fyrir teimum mest viðbreknu – tað ófødda barnið.
 - TWI er fyrir at verja fólkaheilsuna.
 - TWI er nógv broytt fyrir dioxin og DLPCB. Frá 14 pg TEQ /kg persónsvekt til 2 pg TEQ /kg persónsvekt.
 - Tað merkir ikki, at vit skulu eta 7 ferðir minni av fiski, men at vit samlað gjøgnum allan kostin skulu fáa minni av evninum.
- Kostráðini, um at eta fisk, eru enn óbroytt.

Kelda: Risk for animal and human health related to the presence of dioxins and dioxin-like PCBs in feed and food . EFSA Journal 2018;16(11):5333

Við yvirvøku av alifiski fáa vit:

- Skjalprógvað, at innihaldið av óynsktum evnum er undir markvirðunum, soleiðis at samhandil við onnur lond kann fara fram.
- Vitan um innihaldið av möguligum óynsktum evnum, sum kunna verða grundarlag undir tilráðingum - tó hetta er bert *ein* partur. Tað er eisini neyðugt at kanna ágóðan við at eta fisk.

Takk fyri

